

ИЗВЕШТАЈ
ЗА САМООЦЕНУВАЊЕ НА УСПЕШНОСТА
ВО УПРАВУВАЊЕТО СО ЈАВНИТЕ
ФИНАНСИИ ВО ОПШТИНА АЕРОДРОМ ЗА 2023 ГОДИНА

СОДРЖИНА

КРАТЕНКИ И АКРОНИМИ	3
ИЗВРШНО РЕЗИМЕ	4
1. Општ контекст	5
2. Анализа на успешноста на Управувањето со јавните финансии	8
СТОЛБ 1: ВЕРОДОСТОЈНОСТ НА БУЏЕТОТ	9
PI-1. Реализација на вкупни расходи	10
PI-2. Реализација на составот на расходите	12
PI-3. Реализација на приходите	15
СТОЛБ 2: ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА ЈАВНИТЕ ФИНАНСИИ	17
PI-5. Буџетска документација	17
СТОЛБ 3: УПРАВУВАЊЕ СО СРЕДСТВА И ОБВРСКИ	19
PI-12. Управување со јавни средства	20
PI-13. Управување со долг	20
СТОЛБ 4. ФИСКАЛНА СТРАТЕГИЈА И БУЏЕТИРАЊЕ БАЗИРАНО НА ПОЛИТИКИ	22
PI-14. Макроекономско и фискално предвидување	21
PI-17. Процес на подготовка на буџетот	22
СТОЛБ 5. Предвидливост и контрола на извршувањето на буџетот	23
PI-19. Администрирање на локалните даноци	23
PI-20. Сметководствена евиденција за приходи	25
PI-23. Контроли на платен список	26
PI-24. Јавни набавки	26
СТОЛБ 6: Сметководствено евидентирање и известување	29
PI-28. Извештаи за буџетот во рамки на годината	29
PI-29. Годишни финансиски извештаи	31
Анекс 1: Временска рамка за спроведување на акциски план на мерки за подобрување	33
Анекс 2: Пресметки за PI-1, PI-2 и PI-3	34
Анекс 3: Извори на информации користени за извлекување на докази за оценување на секој од индикаторите	40
Анекс 4: Табела за конверзија на оценките за индикаторот со примена на методот на просек M2(AV)	42

❖ **КРАТЕНКИ И АКРОНИМИ**

УЈФ	УПРАВУВАЊЕ СО ЈАВНИ ФИНАНСИИ
Проект на УСАИД	Проект на УСАИД за зајакнување на капацитетите за искористување на ресурсите
PI	Индикатор на успешност
МФ	Министерство за финансии
БЈН	Биро за јавни набавки
ЕСПЕО	Електронски систем за пријавување и евиденција на обврски
М1	Метод на оценување 1
М2	Метод на оценување 2
WL	Метод на најслаба алка
AV	Метод на просек
NA	Не е применливо
РСМ	Република Северна Македонија
ДКЖН	Државната комисија по жалби по јавни набавки и заштита на законитоста во постапките за јавни набавки

❖ ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Овој извештај ги презентира наодите од спроведеното самооценување на Општина Аеродром во управувањето со јавните финансии.

Целта на самооценката е да се утврдат слабите и силните страни во УЈФ со користење на квантитативни индикатори за мерење на перформансите и да се дефинираат мерки за подобрување на работењето на општината.

Самооценката е направена согласно *Прирачникот за самооценување на успешноста во управувањето на јавните финансии од страна на ЕЛС во РСМ*, подготвен во рамки на “Проектот на УСАИД за зајакнување на капацитетите за искористување на ресурсите”. Извештајот претставува преглед на системот на УЈФ на Општина Аеродром и мерење базирано на докази според 14 индикатори за успешност врз основа на воспоставените процеси и практики. Во него се презентирани наодите од извршената проценка и дадените мерки за подобрување на УЈФ.

Со проценката се опфатени 2021, 2022 и 2023 година како последни три завршени фискални години. Финансиските извештаи кои се разгледувани за потребите на ова оценување, не се ревидирани од страна на Државниот завод за ревизија.

Согласно Методологијата за мерење на успешноста во УЈФ, во сите индикатори се исклучуваат приходите од кредити, вишокот на приходи од претходната година и расходите за отплата на главница по кредит. Доколку во годините кои се предмет на оценување има расходи од кредити се вклучуваат во калкулациите. Во периодот на оценката Општина Аеродром нема расходи од кредитирање.

Целта на извештајот е да се добие целосна слика за квалитетот и успешноста на системот за УЈФ, фокусирајќи се на планирањето и извршувањето на приходите и расходите во буџетскиот систем на Општина Аеродром, а во насока на креирање на акциски план за воспоставување на одржливи буџетски реформи во општината.

Со проценката се утврдени следните предности на системот на УЈФ во Општина Аеродром:

- ✓ Општина Аеродром подготвува општински буџетски циркулар и го испраќа до секторите во општината и буџетските корисници
- ✓ Информации за наплата на приходите се добиваат на дневна основа, расчленети по тип на приход и истите на дневна основа се вклучуваат во сметководствената евиденција.
- ✓ Јавните набавки се конкурентски и транспарентноста на набавките е задржана и во време на пандемијата преку порталот е-набавки
- ✓ Воспоставен е ефикасен систем на управување со човечките ресурси, промените на платниот список се ажурираат најмалку на месечно ниво, а ретроактивни прилагодувања се случуваат многу ретко.
- ✓ Општина Аеродром има подготвено Правилник за условите, начинот и постапката за располагање со стварите во сопственост на општината и начинот и постапката за набавка на недвижни ствари кој е и усвоен од Советот на општината во 2022 година.

Со проценката се утврдени следните недостатоци на системот на УЈФ во Општина Аеродром:

- ✓ Нереално планирање на расходите по економска класификација кај капиталните расходи
- ✓ Нереално планирање на приходите по економска класификација во делот на даноците на доход, добивка и капитални добивки, даноците на имот, таксите за користење или дозволи за вршење на дејност, даноците на специфични услуги, неданочните приходи, капиталните и тековните донации, донациите од странство, како и приходите од продажба на земјиште и нематеријални вложувања
- ✓ Во процесот на буџетирање, среднорочните финансиски проекции за следните две години не се подготвуваат врз основа на анализа на фискалниот капацитет и одржливоста на инвестициите
- ✓ Непостоење на регистар на основни средства и имот, што доведува до неефикасно користење и управување со средствата, како и определување на приоритетни капитални инвестиции.

1. Општ контекст

Општина Аеродром е дел од Скопскиот регион, кој го зазема крајниот северен дел на Република Северна Македонија и се простира во Скопската Котлина. Овој регион зафаќа само 7,3 % од целосната територија и е најмал по површина, но согласно податоците за 2021 година, со 33 % тој е најнаселен од севкупното население и истовремено е и најгусто населена зона со 334,8 жители на км². Скопскиот регион претставува клучна крстосница на Република Северна Македонија, со најповолно изградена сообраќајна инфраструктура. Во регионот се концентрирани најголемиот дел од индустриските трговските и услужните капацитети. Во него е лоциран и главниот град кој е економски, административен, универзитетски и културен центар. Како резултат на овие погодни индикатори во однос на внатрешните миграциски процеси, Скопскиот регион претставува најголема имиграциска територија. Специфично за Скопскиот регион е тоа што во 2021 година БДП по жител бил најголем и изнесувал 521,266.00 денари. Исто така, овој регион имал и најголемо учество од 43,9 % во вкупниот БДП. Скопскиот регион со 55,9 % предничи пред другиот плански региони и е со најголемо учество во вкупните инвестиции во основни средства. Општина Аеродром е идеално инфраструктурно поврзана со сите видови достапни патишта и енергенси. Автопатот Е-75 на оската север – југ е на речиси 2,4 километри од општината. Меѓународниот аеродром Скопје е на оддалеченост од 17 км од општината и е поврзан со редовна автобуска линија што минува низ општината.

Најблиското пристаниште во градот Солун, соседна Грција е оддалечено на само 2,5 часа возење, а пристаништето Драч е на оддалеченост на 4 само часа возење од општината. Низ општината минува гасоводна цевка и секако достапни за користење се и електричната енергија, вода, парно, телекомуникации и интернет.

Според податоците од Државниот завод за статистика, на територијата на Општина Аеродром имаме активни претпријатија кои според видот на дејноста која ја извршуваат се прикажани во табелата:

Број на активни претпријатија во О.Аеродром	2021	2022
А. Земјоделство, шумарство и рибарство	35	45
Б. Рударство и вадење на камен	9	4
В. Преработувачка индустрија	265	309
Г. Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација	13	11
Д. Снабдување со вода; отстранување на отпадни води, управување со отпад и дејности за санација на околината	8	13
Ѓ. Градежништво	264	235
Е. Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли	928	861
Ж. Транспорт и складирање	261	370
З. Објекти за сместување и сервисни дејности со храна	159	109
С. Информации и комуникации	258	76
И. Финансиски дејности и дејности на осигурување	23	11
Ј. Дејности во врска со недвижен имот	41	40
К. Стручни, научни и технички дејности	616	205
Л. Административни и помошни услужни дејности	114	60
Љ. Јавна управа и одбрана; задолжително социјално осигурување	10	5
М. Образование	107	43
Н. Дејности на здравствена и социјална заштита	155	88
Њ. Уметност, забава и рекреација	88	41
О. Други услужни дејности	232	104
П. Дејности на домаќинствата како работодавачи; дејности на домаќинствата кои произведуваат разновидна стока и вршат рзлични услуги за сопствени потреби
Р. Дејности на екстратериторијални организации и тела
Вкупно	3586	2630

Анекс (Националната класификација на дејности - НКД Рев.2 е усогласена со Европската класификација на дејности - NACE Rev.2). МСП може да се поделат на три категории, согласно нивната големина: микро претпријатијата со помалку од 10 вработени, малите претпријатија - помеѓу 10 и 49 вработени и средните претпријатија со број на вработени помеѓу 50--249.

Табела: Структура на претпријатијата по големина во Општина Аеродром

Аеродром	Вкупно	микро	мали	средни	големи
2012	3903	2640	1223	21	19
2016	3575	2339	1189	27	20
2020	3788	2361	1371	29	27

Според големината, може да заклучиме дека во општината доминираат микропретпријатијата коишто вработуваат најмногу до 9 вработени. Втори по број се малите претпријатија коишто вработуваат најмногу до 49 вработени. Малото присуство

на средни и големи претпријатија коишто имаат поголем број вработени лица укажува на тоа дека развојот на Општина Аеродром се темели врз микро и малиот бизнис.

Според податоците од Државниот завод за статистика, може да се забележи дека во Општина Аеродром доминираат претпријатија коишто работат во секторот трговија на големо и мало, потоа во секторот преработувачка индустрија, во секторот транспорт и складирање, објекти за сместување и сервисни дејности со храна, во секторот земјоделство, шумарство и рибарство, потоа стручни, научни и технички дејности. Земајќи ја предвид географската локација на Аеродром, ваквата секторска застапеност на деловните субјекти е за очекување.

Според податоците од ДЗС¹ бројот на претпријатија се менува и од 3903 претпријатија во декември 2012 година, во декември 2016 година се регистрирани 3575 активни компании односно и во декември 2020 година се регистрирани 3788 активни компании што покажува движење во промената во бројот на активни компании.

¹ Државен завод за статистика на Република Северна Македонија.

**2.Анализа на успешноста на Управувањето со јавните финансии
2023 Резиме на индикаторите на успешност**

Индикатор/Димезија	Оценка
1. Вкупна реализација на расходите	D
2. Реализација на составот на расходи	D+
2.1 Реализација на составот на расходи според главна функција или сектор	D
2.2 Реализација на составот на расходите според економски вид	D
2.3 Расход од резервите за непредвидени ситуации (буџетски резерви)	A
3. Реализација на приходи	D
3.1 Реализација на вкупни приходи од сопствени извори	D
3.2 Реализација на составот на приходите	D
5.1 Буџетска документација	C
12. Управување со јавни средства	B
12.2 Следење на основни средства и имоти (нефинансиско средство)	C
12.3 Транспарентност на отуѓувањето на средствата	A
13. Управување со долгот	B
13.1 Евидентирање, известување и управување со долг и гаранции	B
14. Макроекономско и фискално предвидување	C
14.3 Среднорочни буџетски проценки на приходи и расходи	C
17.Процес за подготовка на буџет	B
17.1 Буџетски календар (управување со процесот за подготовка на буџет)	B
19. Даночна администрација	N/A
19.2 Регистар на данок на имот и проценка на вредноста	N/A
19.4 Следење на даночните долгови (данок на имот, промет, наследство и подарок)	N/A
20. Сметководствено евидентирање за приходи	A
20.1 Информации за наплати на приходи	A
23. Контроли на платен список	A
23.2 Управување со промените на платниот список	A
24. Набавки	A
24.1 Спроведување и следење на набавки	A
24.2 Методи на набавки	A
24.4 Управување и транспарентност на жалби по јавни набавки	A
28. Извештаи за буџетот во рамки на годината	B
28.1 Покриеност и споредливост на извештаите	B
28.2 Време и точност на извештаите за буџетот во рамки на годината	B
29. Годишни финансиски извештаи	B
29.1 Целосност на годишните финансиски извештаи	B

❖ **СТОЛБ 1: ВЕРОДОСТОЈНОСТ НА БУЏЕТОТ**

Првиот столб се однесува на тоа дали буџетот на општината е реален и се спроведува според планираното. Тоа се мери со споредување на реализираните приходи и расходи со првично одобриениот буџет. Во овој столб се опфатени три индикатори кои ја мерат успешноста во реализацијата на општинските буџети преку утврдување на отстапувањата кај вкупните буџетски расходи споредени со првично одобриениот буџет, успешноста на реализацијата на расходите по функционална и економска класификација и искористувањето на буџетската резерва.

Проценката се базира на буџетираните и на реализираните приходи и расходи за трите последни завршени години 2021, 2022 и 2023, презентирани во консолидираниот буџет на Општина Аеродром и консолидираниот годишни финансиски извештаи на Општина Аеродром кои се разгледани и усвоени од Советот на општината.

Консолидираниот буџет на Општина Аеродром го сочинуваат четири сметки: буџетска сметка, самофинансирачка сметка, сметка на дотации, сметка на донации и сметка на кредити.

Буџетите на осум основни училишта и двете детските градинки кои се општински единки корисници се составен дел од консолидираниот буџет на општината и ги сочинуваат сметките за самофинансирачки активности, дотации и донации.

Консолидираниот буџет на општината содржи општ, посебен и развоен дел. **Општиот дел** ги содржи вкупните приходи и расходи распределени по функционална и економска класификација. **Посебниот дел** содржи план на одобрени средства по програми, потпрограми и ставки за фискалната година. Во посебниот дел на буџетот се прикажани расходите според класификацијата на расходите пропишана од Министерство за финансии, групирани по корисници и програми. Согласно законските прописи министерството за финансии има утврдено 16 програми/надлежности и 66 потпрограми. Во годината за која се прави проценката (2023), Општина Аеродром користи 13 (тринаесет) надлежности и 37 (триесет и седум) потпрограми и тоа:

1. Совет на општина – со 1 (една) потпрограма
2. Градоначалник – со 2 (две) потпрограми
3. Администрација – со 2 (две) потпрограми
4. Урбанистичко планирање - со 3 (три) потпрограми
5. Локален економски развој - со 2 (две) потпрограми
6. Комунални дејности - со 14 (четиринаесет) потпрограми
7. Култура - со 2 (две) потпрограми
8. Спорт и рекреација - со 2 (две) потпрограми
9. Родова еднаквост - со 1 (една) потпрограма
10. Заштита и спасување - со 2 (две) потпрограми
11. Социјална заштита и заштита на деца - со 2 (две) потпрограми

12. Образование - со 2 (две) потпрограми и

13. Заштита на животна средина и природа - со 2 (две) потпрограми

Развојниот дел ги содржи плановите на програмите за развој прикажани по развојни проекти. Во развојниот дел на буџетот се прикажуваат среднорочни планови за програмите за развој наменети за развојни инвестиции одобрени од Советот на општината². За годините во кои се прави проценката, Општина Аеродром има развоен дел на буџетот.

По истекот на фискалната година, Советот на општината донесува Годишна сметка на буџетот на општината. Годишната сметка ги содржи сите елементи што ги содржи буџетот на општината искажани како планирани и реализирани приходи и расходи за сите општински буџетски корисници.³

Деталните податоци и пресметки за индикаторите и димензиите дадени во овој столб се презентирани во Анекс 2.

PI-1. Реализација на вкупни расходи

Овој индикатор содржи една димензија која го мери степенот до кој реализацијата на вкупните буџетски расходи го одразува првично одобрениот износ, онака како што е дефинирано во буџетската документација и фискалните извештаи.

Податоците што се користени за пресметка на отстапувањето на вкупните расходи потекнуваат од финансиските извештаи на буџетот на Општина Аеродром за 2021, 2022 и 2023 година како и првичните буџети за соодветните години (општ дел на планираниот буџет и годишната сметка).

Во 2021 година општината првично планирала вкупни расходи во износ од 1.357.605.000 МКД, а на крајот на годината реализирала 1.055.200.282 МКД.

Во 2022 година првично се планирани 1.279.105.000 МКД вкупни расходи, а реализирани 1.119.348.591 МКД.

Во последната фискална година (2023) првично се планирани 1.514.485.000 МКД вкупни расходи, а реализирани 987.450.752 МКД на крајот на годината.

Табела 1. Вкупни буџетски и реализирани расходи

	2021	2022	2023
Буџет (првично одобрен) во МКД	1.357.605.000	1.279.105.000	1.514.485.000
Реализирано во МКД	1.055.200.282	1.119.348.591	987.450.752
Остварување на вкупните расходи	77,7%	87,5%	65,2%

Извор: Буџети и завршни сметки на Општина Аеродром за 2021,2022,2023.

Општина Аеродром во разгледуваните години (Табела 1) има понизок процент на реализација на вкупните расходи во однос на првично одобрениот буџет кој само во 2022

² <https://finance.gov.mk/%d1%84%d0%b8%d1%81%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d0%bd%d0%b0-%d0%b4%d0%b5%d1%86%d0%b5%d0%bd%d1%82%d1%80%d0%b0%d0%bb%d0%b8%d0%b7%d0%b0%d1%86%d0%b8%d1%98%d0%b0/>

³ <https://finance.gov.mk/wp-content/uploads/2009/02/Zakon-za-finansiranje-na-ELS-br.61-04.pdf>

година е нешто поголем и изнесува 87,5 %, додека во 2021 година се намалува и изнесува 77,7% и во 2023 година се намалува на 65,2 %. Ваквите разлики на помалата реализација во однос на првично одобриениот буџет за 2021 година се резултат на исклучително финансиски неизвесна година во кои општината, земјата па и светот се соочуваа со здравствено-економска криза предизвикана од пандемијата со КОВИД 19 и последиците од неа. Разликата во реализацијата расходите на буџетите од 2022 и 2023 година се должи на планирана, но нереализирана општинска обврзница која е составен дел на првично одобрените буџети за овие две буџетски години.

Бидејќи реализацијата на вкупните расходи на Општина Аеродром е помала од 85% во најмалку две од последните три години, оценката за оваа димензија е D.

Индикатор/Димензија	Оценка
PI-1. Вкупна реализација на расходи	D
1.1. Вкупна реализација на расходите	D

PI-2. Реализација на составот на расходите

Со овој индикатор се мери нивото до кое прераспределувањата помеѓу главните буџетски категории во текот на извршувањето на буџетот придонеле за отстапување во составот на расходите.

Тој содржи три димензии кои го мерат отстапувањето на реализираните расходи од првично одобриениот буџет по надлежност/програма, економска класификација и уделот на резервите во буџетот на општината.

Периодот на проценка е за фискалните години **2021, 2022 и 2023.**

Овој индикатор се оценува по методот на најслаба алка M1 (WL), каде што слабата успешност на една димензија ќе влијае на добрата успешност врз другите димензии на истиот индикатор. Вкупната оценка за индикаторот е најниската оценка дадена за некоја димензија, и онаму каде што некоја од другите димензии добива повисока оценка, се додава „+“ на оценката за индикаторот.

Оценката за овој индикатор во општина Аеродром е **D+**, поради најниската оценка на димензијата 2.1 и 2.2 (D) , а додаденото „+“ произлегува од повисоката оценка (A) на димензијата 2.3.

Индикатор/Димензија	Оценка
PI -2. Реализација на составот на расходи M1 (WL)	D+
2.1 Реализација на составот на расходи според главна функција или сектор	D
2.2 Реализација на составот на расходите според економски вид	D
2.3 Расход од резервите за непредвидени ситуации (буџетски резерви)	A

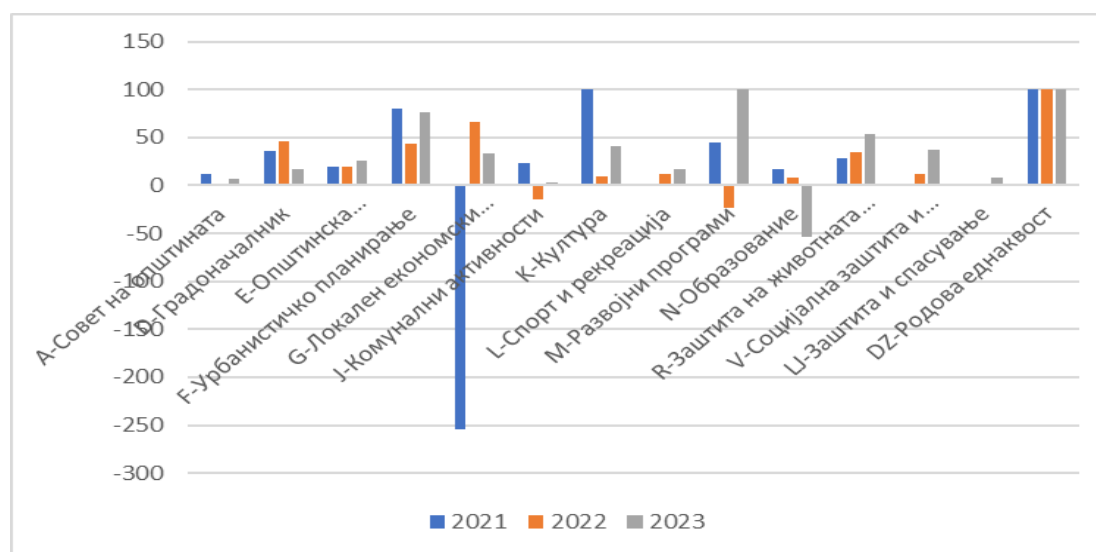
2.1. Реализација на составот на расходи според главна функција или сектор

Со оваа димензија се мери отстапувањето во составот на расходите по програми, во последните три години.

Согласно методологијата за мерење на успешноста, во пресметките за оваа димензија не се вклучени расходите за буџетски резерви, каматата и отплата на главница.

Податоците и пресметките за оваа димензија се земени од Посебниот дел на првично одобрените буџети и завршните сметки на Општина Аеродром за 2021, 2022 и 2023 година.

Графикон 1. Отстапување во составот на расходите по програми

Извор: Буџети и завршни сметки на Општина Аеродром за 2021,2022,2023

Од разгледаните финансиски извештаи на Општина Аеродром и направените пресметки согласно методологијата на PEFA, најчестено и најголемо отстапување во составот на расходите се јавува во програма G- Локален економски развој, M-Развојните програми и DZ-Родова еднаквост (Графикон 1).

Општината се соочила со ниска реализација на првично планираните расходи во овие програми како резултат на промена во динамиката на реализација на донаторските проекти, дополнителни активности околу изработката на ГУП за општината и одложените активности за родова еднаквост поради пандемијата со КОВИД 19, кога целосно не се реализирани планираните расходи.

Табела 2 : Матрица на резултати за пресметка на димензија 2.1

година	Отстапување во составот на расходите по програми
2021	21.9%
2022	17.5%
2023	49.7%

Извор: Буџети и завршни сметки на Општина Аеродром за 2021,2022,2023

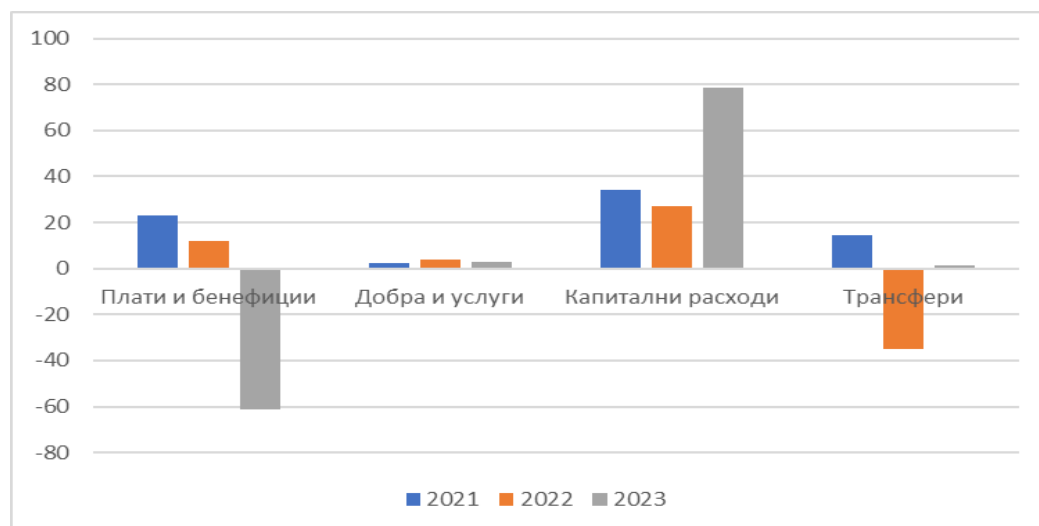
Бидејќи отстапувањето во составот на расходите по надлежности/програми на **Општина Аеродром** изнесува **21,9% во 2021, 17,5% во 2022 и 49,7% во 2023 (табела 2)**, а критериум за оценка е отстапувањето во составот на расходите да биде повеќе од **15%** во најмалку две од последните три години, оценката за оваа димензија е **D**.

2.2. Реализација на составот на расходите по економски вид

Со оваа димензија се мери разликата помеѓу првично одобриениот буџет и остварениот состав на расходите по економска класификација на крајот на годината за последните три години, вклучувајќи ја каматата на долгот, но не вклучувајќи ги ставките за непредвидени ситуации (буџетска резерва) и отплата на главница.

Податоците и пресметките за оваа димензија се земени од Билансот на приходи и расходи на првично одобрените буџети и завршните сметки на Општина Аеродром за 2021, 2022 и 2023 година.

Графикон 2. Отстапување во составот на расходите по економска класификација

Извор: Буџети и завршни сметки на Општина Аеродром за 2021,2022,2023

Од разгледаните финансиски извештаи на Општина Аеродром и направените пресметки согласно методологијата на PEFA, најчестено и најголемо отстапување во составот на расходите се јавува кај капитални расходи во сите години кои се предмет на разгледување. Причините за оваа нереализација се резултат на планираната, а нереализирана обврзница, како и нереализација на проекти во делот на урбанистичкото планирање кои директно влијаеа на реализацијата на планирани приходи, а со тоа и на реализацијата на капиталните расходи. Дополнително, платите и надоместоците во 2023 година бележат поголема реализација од првично планираните износи поради зголемување на минималната плата на ниво на цела територија на републиката, а тоа директно има влијание и во пресметката на платата на сите вработени во Општина Аеродром и во најголем дел поради зголемувањето на платите на вработените кај единките корисници во Општина Аеродром кое зголемување не беше опфатено со блок дотациите при подготовка на буџетот за 2023 година. (Графикон 2).

Табела 3 : Матрица на резултати за пресметка на димензија 2.2

Година	Отстапување во составот на расходите по економска класификација
2021	19,1%
2022	13,6%
2023	48,1%

Извор: Буџети и завршни сметки на Општина Аеродром за 2021,2022,2023

Бидејќи отстапувањето во составот на расходите по економска класификација на општина Аеродром во сите три фискални години се движи од 13,6% до 48,1% (табела 3), а критериум за оценка е отстапувањето во составот на расходите да е поголем од 15% во најмалку две од последните три години, оценката за оваа димензија е **D**.

2.3. Расходи од резервите за непредвидени ситуации

Со оваа димензија се мери просечниот износ на расходи од ставката за непредвидени ситуации (буџетски резерви) во последните три години.

Според член 11 од Законот за буџети⁴, постојаните и тековните буџетски резерви се користат за справување со последици од природни катастрофи и други непредвидени настани. Издвојувањата за постојаните буџетски резерви не можат да бидат намалени со прераспределување во текот на годината, но може да се зголемат.

Табела 4 : Матрица на резултати за пресметка на димензија 2.3

Година	Првично планирани вкупни расходи во МКД	Реализирани расходи за резерви во МКД	Удел на потрошени резерви во буџетот
2021	1,357,605,000	854.856	0,1%
2022	1,279,105,000	960,145	0,1%
2023	1,514,485,000	1,618,469	0,1%

Извор: Буџети и завршни сметки на Општина Аеродром за 2021,2022,2023

За оценка на оваа димензија беа разгледани билансот на приходи и расходи за 2021, 2022 и 2023 година. Уделот на потрошената буџетска резерва во сите години изнесува 0,1% од вкупно планираните расходи во општината. Просекот на потрошената буџетска резерва за последните три завршени фискални години во Општина Аеродром изнесува 0,1%.(Табела 4).

Бидејќи износот на буџетските резерви е регулиран со Законот за буџети и не може да надмине 3% од вкупните тековни расходи на основниот буџет, оценката за оваа димензија е **A**.

⁴ Закон за буџетите, Сл. весник на РМ бр. 64/2005, од 03.08.2005

PI-3. Реализација на приходите

Со овој индикатор се мери отстапувањето на приходите помеѓу првично одобриениот буџет и реализираното и ги опфаќа фискалните години 2021, 2022 и 2023. Тој содржи две димензии и го применува методот на просек: M2 (AV).

Вкупната оценка за овој индикатор дадена со овој метод се заснова на приближен просек на оценките за поединечните димензии на индикаторот, како што е наведено во табела за конверзија (Анекс 5). Податоците и пресметките за овој показател се дадени во Анекс 2.

Индикатор/Димензија	Оценка
PI -3. Реализација на приходи M2 (AV)	D
3.1 Реализација на вкупни приходи	D
3.2 Реализација на составот на приходи	D

3.1. Реализација на вкупни приходи

Со оваа димензија се мери отстапувањето на вкупните приходи помеѓу првично одобриениот буџет и реализираното.

Табела 5. Вкупни буџетски и реализирани приходи

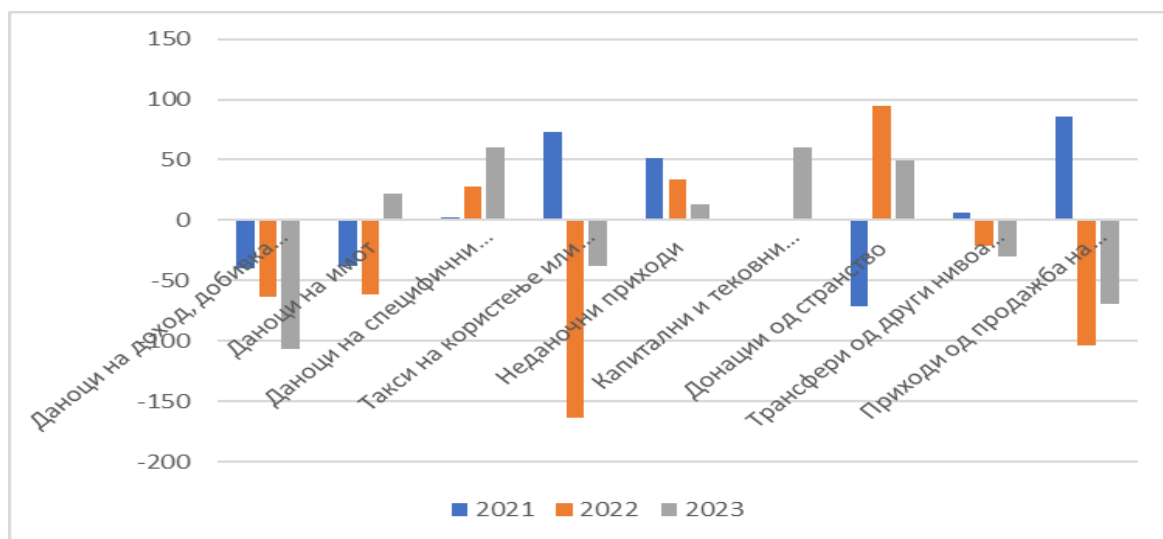
	2021	2022	2023
Буџет (првично одобрен) во МКД	1,032,342,000	1,043,269,000	1,144,475,000
Реализирано во МКД	962,585,643	927,438,998	933,125,684
Остварување на вкупните приходи	93,2%	88,9%	81,5%

Бидејќи остварувањето на реализираните вкупни приходи изнесува 93,2% во 2021, 88,9% во 2022 и 81,5% во 2023, според критериумите за оценување, остварувањето помало од 92 и 106 % во две од последните три години предвидува **оценката за оваа димензија да биде D.**

3.2. Реализација на составот на приходи

Со оваа димензија се мери отстапувањето на составот на приходите по економска класификација во последните три години.

Графикон 3. Отстапување во составот на приходите по економска класификација

Извор: Буџети и завршни сметки на Општина Аеродром за 2021,2022,2023

Неусогласеноста помеѓу реализираните и планираните вредности најчесто се јавува кај даноците на специфични услуги, неданочните приходи, капиталните и тековните донации, донациите од странство, како и приходите од продажба на земјиште и нематеријални вложувања (во 2021 година), и тоа поради преценување на првично планираните износи.

Од друга страна, кај даноците на доход, добивка и капитални добивки, даноците на имот, таксите за користење или дозволи за вршење на дејност (освен во 2021 година) и приходите од продажба на земјиште и нематеријални вложувања (во 2022 и 2023 година) се јавува потценување на првично планираните износи.

Анализата на податоците од графиконот бр. 3 покажува дека повеќето видови приходи бележат различни флукуации во планираните износи во текот на трите години. Во некои години, овие приходи значително отстапуваат од планираното поради недоволно предвидени средства во буџетот за конкретната намена. Во другите години, средствата се планирани без реални проценки на очекуваните приливи, што доведува до различни флукуации во износите.

Отстапувањето на составот на приходите е 16.4% во 2021, 33% во 2022 и 38.9% во 2023 година.

Табела 6. Матрица на резултати за пресметка на димензија 3.2

	2021	2022	2023
Отстапување во составот (проценти)	16.4%	33%	38.9%

Бидејќи отстапувањето на составот на приходите на Општина Аеродром изнесува 33 % во 2022 и 38.9% во 2023 (Табела 6), а критериум за оценка е отстапувањето во составот на приходите да биде поголема од 15% во најмалку две од последните три години, оценката за оваа димензија е D.

СТОЛБ 2: ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА ЈАВНИТЕ ФИНАНСИИ

Столбот 2 мери дали буџетската класификација е согласно меѓународните стандарди, дали со предлог буџетот се изготвуваат дополнителни документи и информации кои вклучуваат сеопфатна финансиска анализа на општината и дали целокупната документација за управувањето со јавните финансии е достапна на јавноста.

PI-5. Буџетска документација

Овој индикатор ги оценува придружните документи што се доставуваат до Советот на општината на разгледување заедно со предлог буџетот.

Листата на документи што треба да се земе предвид при оценката на овој индикатор ги содржи следните четири основни и осум дополнителни елементи:

Табела 7: Елементи опфатени со буџетската документација 2023

Основни елементи:		Достапни/ постоечки изработени документи
1	Фискална табела (прогноза на фискалниот дефицит или суфицит и извештај за готовински тек)	Да
2	Реализација на буџетот од претходната година, претставена во истиот формат како и предлог-буџетот	Не
3	Буџетот за тековната фискална година претставен во истиот формат како и предлог-буџетот	Да
4	Вкупни податоци за буџетот (приходите и расходите според економска и функционална класификација), вклучувајќи податоци за тековната и претходната година со детално расчленување на проценките на приходите и расходите	Да
Дополнителни елементи:		Достапни/ постоечки изработени документи
5	Финансирање на дефицит, со опишување на неговата очекувана структура	Не
6	Макроекономски проекции, вклучувајќи барем проценки за растот на БДП, инфлацијата, каматните стапки и девизниот курс	N/A
7	Состојбите на долгот	

8	Финансиски средства	N/A
9	Информации за фискалните ризици, вклучително и непредвидени обврски, како што се гаранции, и непредвидени облигации, како што се договорите за јавно-приватно партнерство (ЈПП)	Не
10	Образложение на буџетските импликации на новите иницијативи и големи јавни инвестиции, со проценки на буџетското влијание во приходите и расходи (пр. воведување нови даноци, такси и сл.)	Не
11	Документација за среднорочните фискални прогнози	Не
12	Износи на даночните расходи (даночни загуби)	

Овој индикатор содржи една димензија и се оценува по следниот критериум:

Оценка	2 неприменливи елементи
A	4 основни елементи 4 дополнителни елементи
B	3 основни елементи 2 дополнителни елементи
C	3 основни елементи
D	Помалку од 3 основни елементи

За оценка на овој индикатор беше разгледан последниот предлог буџетот поднесен до советот на општината за 2024 година. Тој е придружен со трите основни елементи: фискална табела (прогноза на фискалниот дефицит или суфицит и извештај за готовински тек), буџетот за тековната фискална година претставен во истиот формат како и предлог-буџетот и вкупни податоци за буџетот (приходите и расходите според економска и функционална класификација), вклучувајќи податоци за тековната и претходната година со детално расчленување на проценките на приходите и расходите.

Бидејќи буџетската документација за 2024 за Општина Аеродром е придружена со три основни елементи и нема дополнителни елементи, оценката за оваа димензија е C.

Индикатор/Димензија	Оценка
PI-5 Транспарентност на јавните финансии M2 (AV)	C
5.1 Буџетска документација	C

СТОЛБ 3: УПРАВУВАЊЕ СО СРЕДСТВА И ОБВРСКИ

Столб 3 мери дали ефективното управување со средствата и обврските гарантира дека јавните инвестиции обезбедуваат вредност за потрошените пари, средствата се евидентираат и управуваат, се идентификуваат фискалните ризици, а долговите и гаранциите внимателно се планираат, одобруваат и следат. Во овој столб опфатени се два индикатори кои го опфаќаат следењето на имотот на општината и негова транспарентност и управувањето со домашниот и надворешниот долг.

PI-12. Управување со јавни средства

Овој индикатор го оценува управувањето и следењето на општинските средства и транспарентноста на отуѓувањето на средствата. За потребите на ова оценување опфатени се две димензии кои се оценуваат по методот на просек: M2 (AV). Вкупната оценка за овој индикатор дадена со овој метод се заснова на приближен просек на оценките за поединечните димензии на индикаторот, како што е наведено во табела за конверзија (Анекс 5).

Индикатор/Димензија	Оценка
PI- 12. Управување со јавни средства M2 (AV)	В
12.2. Следење на основни средства и имоти (нефинансиско средство)	С
12.3. Транспарентност на отуѓувањето на средствата	А

12.2. Следење на основни средства и имот (нефинансиски средства)

Оваа димензија оценува дали општината води попис на имот и средства, земјиште, подземна инфраструктура односно подземен катастар (фекална канализација, атмосферска канализација, електрична инфраструктура, водена пара итн.) со податоци за вредноста на имотот. Водењето регистар е основно барање за да може општината подобро да ги одбере приоритетните инвестициски програми и да ги земе предвид трошоците за одржување на инвестициите.

Во Општина Аеродром, основни средства и имоти со податоци за вредноста и староста на имотот, се евидентираат во Евидентна книга за движење на основните средства пропишана со процедура за основни средства. Општината редовно врши попис на целиот движен и недвижен имот за кој располага со податоци и врши пресметка на амортизација и ревалоризација.

Општина Аеродром води регистар на основни средства и собира делумни информации за нивната употреба и старост, оттаму оценката за оваа димензија е С.

12.3. Транспарентност на отуѓувањето на средствата

Оваа димензија оценува дали постапките за пренос (давање на користење) и отуѓување на финансиски и нефинансиски средства се воспоставени преку интерни процедури на

општината. Таа проверува дали се обезбедуваат информации за Советот на општината или за јавноста за преносот и отуѓувањето и дали истите се вклучени во буџетските документи и финансиските извештаи. Општината нема спроведено постапка на отуѓување или давање на користење на основно средство во 2023 година со одобрување на советот на општината.

Општината има подготвено Правилник за условите, начинот и постапката за располагање со стварите во сопственост на општината и начинот и постапката за набавка на недвижни ствари, истиот е усвоен од Советот на општината под архивски број 09-132/14 од 31 март 2022 година.

Бидејќи Општина Аеродром во периодот на оценување има подготвено Правилник за условите, начинот и постапката за располагање со стварите во сопственост на општината и начинот и постапката за набавка на недвижни ствари усвоен од Советот на општината, и оценката за оваа димензија е А.

PI-13. Управување со долг

Овој индикатор го мери управувањето со домашниот и надворешниот долг и гаранциите, и содржи три димензии, но за целите на ова оценување опфатена е една димензија. Тој идентификува дали општината има воспоставено пракса за евиденција и анализа на долгот. Со индикаторот опфатена е последната завршена фискална година 2023.

13.1. Евидентирање, известување и управување со долг и гаранции

Оваа димензија мери дали општината води детална евиденција на долгот по рок на доспеаност на плаќање, дали обврските годишно се усогласуваат со доверителите и дали се прават анализи на трошокот за долгот (затезни камати, извршни решенија и сл.). Покрај тоа, општината треба да подготвува сеопфатни извештаи за управување со долгот и статистички извештаи кои го покриваат сервисирањето на долгот и состојбата на заостанатиот долг.

Согласно Закон за пријавување и евиденција на обврските, недоспеани и доспеани, општините имаат обврска најдоцна до 10-ти во месецот да ги пријават обврските за претходниот месец во Електронскиот систем за пријавување и евиденција на обврските-ЕСПЕО во Министерство за финансии. Пријавените обврски од општините МФ ги објавува на квартално ниво.

Согласно Закон за финансирање на ЕЛС, општината доставува до Министерството за финансии и до Советот на општината квартални извештаи за доспеани долгови во рок од еден месец по завршување на кварталот. Формата и содржината на извештаите е пропишана од МФ.

За мерење на оваа димензија беа разгледани кварталните извештаи К2 и К3 за 2023 година, финансиските картици за обврски кон добавувачи и обврски по кредити, како и месечната евиденција од ЕСПЕО. Од анализата на достапната документација на општината произлезе дека сметководствената евиденција е усогласена со трезорската евиденција во Министерството за финансии. Општина Аеродром, од своето основање до анализираниот период (2023 година), не е кредитно задолжена.

Во општината евиденцијата на долговите се ажурира редовно и се усогласува со ЕСПЕО, доспеаните долгови најчесто се стари до 30 или 60 дена, а задолженијата постари од 60 дена се редовно анализираат и се преземаат мерки за нивно измирување. **Оценката за оваа димензија е В.**

Индикатор/Димензија	Оценка
PI-13. Управување со долгот M2 (AV)	В
13.1 Евидентирање, известување и управување со долг и гаранции	В

СТОЛБ 4. ФИСКАЛНА СТРАТЕГИЈА И БУЏЕТИРАЊЕ БАЗИРАНО НА ПОЛИТИКИ

Столб 4 опфаќа дали буџетот на општината се планира врз основа на стратешките документи на општината, дали се земени предвид макроекономските и фискални проекции на централната власт, дали проценките на планираниот буџет се засновани на претходно спроведена финансиска анализа на општината. Овој столб го опфаќа и управувањето со процесот за подготовка на буџетот.

PI-14. Макроекономско и фискално предвидување

Овој индикатор ја оценува способноста на општината да развие среднорочен буџет расчленет според административна, програмска (или функционална) и економска класификација и усогласен со стратешките планови за испорака на услуги. Овој индикатор содржи четири димензии, но за целите на ова оценување опфати една димензија.

14.3. Среднорочни проценки на приходите и расходите

Оваа димензија оценува дали годишниот буџет на општината се прави со среднорочни проценки и дали се подготвуваат буџети за наредните две години. Приходите и расходите треба да бидат расчленети по административна, програмска (или функционална) и економска класификација. Среднорочните проценки на приходите и расходите треба да бидат направени со анализа на фискалниот капацитет и анализа на одржливоста на инвестициите. За оценка на оваа димензија во Општина Аеродром беше разгледана документацијата за Буџетот за 2024 година.

Составен дел од буџетот за 2024 година се и подготвените буџети за 2025 и 2026 година прикажани по вид на приход и расход. Од приложената документација се утврди дека планираните приходи и расходи линеарно се зголемени од последниот буџет и не даваат детални проценки за идните приливи направени врз основа на статистички анализи. Предвидените расходи се проценети по економска класификација, но не и по административна (функционална) и програмска класификација.

Критериум за мерење на оваа димензија е општината да има изготвено буџети со проценки на приходите и расходите по вид за наредните две фискални години. Општина Аеродром со Буџетот за 2024 година има подготвено **буџети за 2025 и 2026 година** по вид на приходи и расходи, **така што оценката ќе биде С.**

Индикатор/Димензија	Оценка
PI-14. Макроекономско и фискално предвидување M2 (AV)	C
14.3 Среднорочни буџетски проценки на приходи и расходи	C

PI-17. Процес на подготовка на буџетот

Овој индикатор го мери процесот на подготовка на буџетот, дали општината подготвува буџетски календар, буџетски циркулар до буџетските корисници и дали буџетот е навремено донесен од Советот на општината. Тој содржи три димензии, но за целите на ова оценување ќе опфати една димензија. Временскиот период за оценка на овој индикатор е последниот донесен буџет на општината за 2023.

17.1. Буџетски календар (управување со процесот за подготовка на буџет)

Согласно Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа утврден е буџетскиот календар во кој се утврдуваат роковите за планирање на општинскиот буџет од страна на советот на општината. Со носењето на буџетот или веднаш по носењето на буџетот, се донесува буџетски календар што ги дефинира сите активности што значат подготвување на буџетот, извршување на буџетот низ финансиските извештаи што ги доставува општината или следење на извршувањето на буџетот од општинската администрација со конкретни датуми. Оваа димензија оценува дали постои јасен буџетски календар за општината, до кој степен се почитува и дали им дава доволно време на секторите/одделенијата и буџетските корисници да подготват добро планирани предлог-буџети.

За оценка на овој индикатор земен е предвид буџетскиот календар на Општина Аеродром за 2023 година, кој е усвоен од Советот на општината во декември 2022 и објавен на општинската веб страница⁵ со добро планирани рокови за извршување на активностите во текот на годината.

Согласно календарот, градоначалникот подготвува општински буџетски циркулар со главните насоки за изготвување на финансиските планови до сите сектори, оделенија и буџетски корисници и го доставува најдоцна до крајот на месец октомври, а буџетските единици ги доставуваат финансиските планови и предлог пресметките за наредната година со образложение за висината на износите во позиции во текот на месец ноември.

Исто така се одржуваат консултативни состаноци со буџетските корисници и раководителите на одделенијата.

Општина Аеродром изработува Буџетски календар со реалистични рокови како и граѓански буџет кој е објавен на општинската веб страна.⁶

⁵http://www.aerodrom.gov.mk/Upload/Editor_Upload/januari%202024/Budgetski%20kalendar%202024.pdf

⁶https://www.aerodrom.gov.mk/Upload/Editor_Upload/2024/%D0%93%D1%80%D0%B0%D1%93%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8%20%D0%B1%D1%83%D1%9F%D0%B5%D1%82%20%D0%9E%D0%BF%D1%88%D

Бидејќи во Општина Аеродром постои годишен буџетски календар кој им овозможува на сите буџетски единици најмалку четири недели од приемот на буџетскиот циркулар да ги завршат своите детални проценки навреме, роковите во буџетскиот календар се почитуваат, и оттаму оценката ќе биде В.

Индикатор/Димензија	Оценка
PI-17 Процес на подготовка на буџетот М2 (AV)	В
17.1 Буџетски календар (управување со процесот за подготовка на буџет)	В

СТОЛБ 5. Предвидливост и контрола на извршувањето на буџетот

Столб 5 следи дали буџетот се спроведува со систем на ефективни стандарди, процеси и внатрешни контролни механизми со што се осигурува дека ресурсите се стекнуваат и се користат како што е пропишано.

Овој столб, кој содржи четири индикатори за самооценка на успешноста, го опфаќа администрирањето на локалните сопствени приходи, сметководственото евидентирање на приходите, интерните контроли на платениот список и спроведувањето, следењето и транспарентноста на јавните набавки.

PI-19. Администрирање на локалните даноци

Овој индикатор се следи преку две димензии и ја согледува успешноста во администрирањето на данокот на имот и проценката на вредноста на имотот како и ефикасноста во следењето на даночните долгови по основ на данок на имот, данок на наследство и подарок и данок на промет на недвижности. Се проценуваат постапките што се користат за евиденција, наплата и следење на приходите на општината по основ на данокот на имот.

19.2. Регистар за данок на имот и проценка на вредноста

Димензијата го оценува степенот до кој наплатата од данокот на имот и данокот на промет (во случај на продажба или наследство) има придобивки од сеопфатна и точна даночна основа.

19.4. Следење на даночните долгови (данок на имот, промет, наследство и подарок)

Димензијата го оценува степенот на правилно управување со заостанатите долгови за основните даноци во општината, насочувајќи се на нивото и староста на заостанатите

долгови за основните даноци. Тоа ќе обезбеди општината да ја максимизира наплатата на заостанатите долгови за основните даноци пред долговите да станат ненаплатливи.

Индикатор/Димензија	Оценка
PI-19. Даночна администрација M2 (AV)	N/A
19.2. Регистар на данок на имот и проценка на вредноста	N/A
19.4. Следење на даночните долгови (данок на имот, промет, наследство и подарок)	N/A

Согласно Закон за територијалната организација на локалната самоуправа во РМ⁷, Градот Скопје е основана како посебна единица на локалната самоуправа која ја сочинуваат подрачјата на општините во градот Скопје. Надлежностите и финансирањето на Градот Скопје и општините во градот Скопје е регулирано во Законот за Градот Скопје⁸. Законот ги набројува и ги разграничува работите од јавен интерес од локално значење кои се во надлежност на градот Скопје, а кои се во надлежност на општините во градот Скопје.

Приходите од локалните даноци се приход на градот Скопје и општините во градот Скопје и се распределуваат меѓу градот Скопје и општините во градот Скопје. Приходот остварен по основ на најниската даночна стапка за данокот на имот, данокот на наследство и подарок и данокот на промет на недвижности, утврдена со закон, се распределува во сооднос 50% за градот Скопје и 50% за соодветната општина во градот Скопје.

За потребите на оваа самооценка индикаторот за администрирање на локалните даноци нема да биде предмет на оценување, бидејќи Општина Аеродром е една од десетте општини во Градот Скопје, а согласно Законот за Градот Скопје, утврдувањето и наплата на локалните даноци е во надлежност на Градот Скопје.

Во поглед на следењето на даноците на имот (задолжувањето и наплатата на данокот на имот), општина Аеродром нема пристап во софтверот ИСУФ (локален даночен информативен систем) за администрирање на даноците на имот кој го користи Градот Скопје, ниту пак може да следи како Градот ги администрира локалните даноци на општината. Општината нема целосен податок за бројот и видот на даночни обврзници, имоти кои се предмет на оданочување, ниту пак кој даночен обврзник го платил или не го платил својот данок.

Секторот за финансиски прашања во општина Аеродром има формирано четири одделенија и тоа одделение за буџетска координација, одделение за буџетска контрола, одделение за сметководство и плаќање и одделение за даноци, такси и други сопствени приходи. Во општина Аеродром нема даночен инспектор ниту проценител бидејќи даночните контроли и проценки на пазарните вредности на недвижниот имот ја врши даночната администрација на Градот Скопје согласно Законот за градот Скопје.

⁷<https://mls.gov.mk/images/laws/zakoni/Zakon%20za%20teritorijalna%20organizacija%20na%20lokalnata%20samouprava%20vo%20RM.pdf>

⁸<https://mls.gov.mk/images/laws/zakoni/Zakon%20za%20gradot%20Skopje.pdf>

Општина Аеродром во софтверската апликација за даноци, која ја управува градот Скопје, може да пристапи и да изврши увид само по матичен број на даночен обврзник, исто како и секој друг даночен обврзник, како и да отпечати решение или картица за конкретен даночен обврзник. Ваквиот пристап не и овозможува на општината да ги користи извештаите кои ги генерира софтверот, како на пример збирна листа на должници, регистар на недвижен имот за даночни цели и сл. врз основа на кои би можела да направи проверка за секој даночен обврзник, дали има имоти кои не се оданочени или имоти оданочени на мали даночни основици кои не се ревидирани.

PI-20. Сметководствена евиденција за приходи

Овој индикатор го оценува степенот до кој општината добива информации од централната власт за наплатените приходи, брзината на добиените информации и редовното усогласување на сметководствената евиденција. Тој содржи три димензии и го применува методот на најслаба алка M1 (WL), каде што слабата успешност на една димензија ќе влијае на добрата успешност врз другите димензии на истиот индикатор. За потребите на ова оценување, опфатена е само една димензија.

20.1. Информации за наплати на приходи

Оваа димензија ги оценува постапките за евидентирање и известување за наплатените приходи на општината. Таа мери дали општината навремено добива извештај со детални податоци за видовите на наплатени приходи и периодот на наплата, и дали се врши редовно усогласување на податоците.

Согласно Законот за буџети, наплатата на сите приливи и извршувањето на сите одливи на буџетот на општините се евидентира преку Единствената трезорска сметка (ЕТС) на Министерството за финансии. Преку овој систем, министерството ја следи наплатата на приходите и другите приливи на трезорската сметка и врши распределба по општините и другите буџетски корисници. Начинот на трезорското работење на општините е пропишан со Упатство од Министерство за финансии.⁹

На општините на дневна основа достапни им се банкови изводи за прометот и состојбата на своите жиро сметки заради следење и евидентирање на промените на истите, како и на уплатните сметки за кои се надлежни преку апликацијата на Министерство за финансии Е-трезор.¹⁰

За оценката на оваа димензија беа разгледани Билансот на успех на Општина Аеродром со состојба 31.12.2023 година и Извештајот за 2023 година од трезорската евиденција на Министерството за финансии. Од разгледаната документација се констатира дека сметководствената евиденција во општината е иста со трезорската евиденција во министерството. Извештајот на МФ, содржи податоци за сите видови на приходи расчленети на потставки и дата на приливот и тоа за сите жиро сметки на општината.

Бидејќи одделението за финансии во општината има дневен пристап до податоците за сите наплатени приходи расчленети по видови за што се прави редовно

⁹ https://finance.gov.mk/wp-content/uploads/2009/03/%D0%B7%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%BE%D1%80%D1%81%D0%BA%D0%BE%D1%82%D0%BE-%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%9A%D0%B5-219_2018.pdf

¹⁰ <https://e-trezor.finance.gov.mk/eobvrski/home.seam>

усогласување со единствената трезорска сметка на МФ, оценката за оваа димензија е А.

Индикатор/Димензија	Оценка
PI-20. Сметководствено евидентирање за приходи M1 (WL)	A
20.1. Информации за наплати на приходи	A

PI-23. Контроли на платен список

Овој индикатор оценува дали кадровската евиденција на вработените е усогласена со платниот список, дали се прават корекции во исплатената плата, дали постои внатрешна контрола за евиденција на вработените и дали платите се ревидирани од внатрешни или надворешни ревизори. Мерењето ги опфаќа платите на јавните службеници, додека исплатите за повремени работни ангажмани и дискрециони додатоци не се дел од овој индикатор. Тој содржи четири димензии и го применува методот на најслаба алка M1 (WL), каде што слабата успешност на една димензија ќе влијае на добрата успешност врз другите димензии на истиот индикатор. За потребите на ова оценување, тој опфаќа само една димензија.

23.2. Управување со промените на платен список

Оваа димензија оценува дали кадровата евиденција на вработените и платниот список се ажурираат навремено, дали постои ревизорска трага за промените и дали се прават ретроактивни промени на платата.

Во Општина Аеродром сите настанати промени во платата на државните службеници се евидентираат секој месец, пред исплата на платата. За сите промени одделението за човечки ресурси подготвува правен акт (решение) и го доставува до Секторот за финансиски прашања за исплата. Платите се исплаќаат најдоцна до 5-ти во месецот.

Со оглед на тоа дека промените помеѓу персоналната евиденција на вработени и пресметките на плати се ажурираат на месечно ниво и навремено, пред платата за следниот месец, оценката за оваа димензија е А.

Индикатор/Димензија	Оценка
PI-23. Контроли на платен список M1 (WL)	A
23.2. Управување со промените на платен список	A

PI-24. Јавни набавки

Овој индикатор го проверува процесот на спроведување на јавните набавки. Тој се насочува на транспарентноста на постапките со особен акцент на отворените и конкурентни постапки, потоа следење на резултатите од јавните набавки и поднесување на жалби од економските оператори и нивна правна заштита. Тој ги покрива сите видови на јавни набавки и оценува дали за вложените пари се добиени квалитетни добра, услуги или работи. Период на оценка е последната фискална година односно 2023.

Јавните набавки во Република Северна Македонија се регулирани со тековниот Закон за јавни набавки¹¹ кој е усогласен со новата директива на ЕУ и го регулира начинот и постапките за јавни набавки, надлежностите на Бирото за јавни набавки (БЈН), надлежностите на Државната комисија по жалби по јавни набавки и заштита на законитоста во постапките за јавни набавки, како и заштита на законитоста во постапките за доделување на концесии и договори за јавно приватни партнерства.

Овој индикатор содржи четири димензии, но за целите на ова оценување опфатени се три димензии кои се оценуваат по методот на просек: М2 (AV). Вкупната оценка за овој индикатор дадена со овој метод се заснова на приближен просек на оценките за поединечните димензии на индикаторот, како што е наведено во табела за конверзија (Анекс 5).

Индикатор/Димензија	Оценка
PI-24. Јавни набавки М2 (AV)	A
24.1 Спроведување и следење на набавки	A
24.2 Методи на набавки	A
24.4 Управување и транспарентност на жалби по јавни набавки	A

24.1. Спроведување и следење на јавни набавки

Оваа димензија оценува дали се води евиденција за склучените договори од јавни набавки за тоа што е набавено, која е вредноста на набавката и со кој економски оператор е склучен договорот. Податоците треба да бидат прикажани по видови на постапки за јавни набавки (стоки, услуги и работи).

Општината има обврска јавните набавки да ги спроведува преку електронскиот систем за јавни набавки (ЕСЈН) кој овозможува поголема ефикасност, транспарентност и економичност во постапките. Начинот на користење на системот е пропишан со Правилник донесен од Министерство за финансии.¹²

ЕСЈН го опфаќа целиот процес на спроведување на тендер од објавување на повикот за тендер, поднесување на понуди, оценување и доделување на договори. Откако ќе биде одобрен годишниот буџет на општината, треба да се подготви планот за јавни набавки и да се објави најдоцна до 31 јануари секоја година, како и сите последователни измени на ЕСЈН. Информациите за целокупниот процес на набавки, вклучувајќи ги известувањата за набавките, тендерските документации, информации за доделување на договорите, документација за склучени договори итн., се лесно достапни на ЕСЈН. Информациите за сите доделени договори, вклучително и договорите за мала вредност се објавени на порталот.

За мерење на оваа димензија се користени податоци за 2023 година од ЕСЈН.

Бидејќи во ЕСЈН се води целосна и точна евиденција за договорите за сите видови на постапки за набавки, вклучувајќи известувања за набавки, тендерска

¹¹ <https://www.bjn.gov.mk/category/zakon-za-avni-nabavki/>

¹² <https://www.bjn.gov.mk/podzakonski-akti-zjn/pravilnik-esjn/>

документација, известувања за доделување на договор, склучени и реализирани договори, оценката за оваа димензија е А.

24.2. Методи на набавки

Оваа димензија ги оценува видовите на постапки за јавни набавки што се користени во 2022 година, и процентот на спроведени конкурентни постапки од вкупната вредност на доделените договори.

Врз основа на податоците од ЕСЈН, во 2023 година во Општина Аеродром биле склучени 56 договори за јавни набавки со вкупна вредност од 288,539,460 денари. Вкупната вредност на јавните набавки во 2023 година претставува 52,56% од основниот буџет на општината. Најчесто користениот начин на набавка според вредноста на договорите е поедноставена отворена постапка преку која се доделени 27 договори во вкупен износ од 144,271,805 денари (или 50% од вкупните јавни набавки), 20 договори со вкупен износ од 7,521,172 денари (или 3% од вкупните јавни набавки) и 9 договори со вкупен износ од 136,746,483 денари (47% од вкупните јавни набавки) се склучени со отворена постапка. Во табела 10 се дадени детални информации за бројот и вредноста на договорите по постапките за набавки, врз основа на информациите од ЕСЈН.

Табела 8: Видови на постапки, број и вредност на доделените договори

Јавни набавки 2023 година				
Вид на постапка	Конкурентски постапки	Број на доделени договори	Вредност на доделените договори во денари	Проценти од вкупен износ
Набавка од мала вредност	20	20	7,521,172	3
Поедноставена отворена постапка	28	27	144,271,805	50
Отворена постапка	9	9	136,746,483	47
ВКУПНО (Конкурентски постапки)	57	56	288,539,460	100
Постапка со преговарање без претходно објавување	0	0	0	0
Посебни услуги	0	0	0	0
ВКУПНО	0.00	56	288,539,460	100

Бидејќи во Општина Аеродром во 2023 година кај сите доделени договори се применети конкурентни постапки, оценката за оваа димензија е А.

24.4 Управување и транспарентност на жалби по јавни набавки

Оваа димензија оценува дали постапката на поднесување и решавање на жалби по јавните набавки е транспарентна и спроведена од независно тело.

Државната комисија по жалби е основана со посебен закон во 2008 година со надлежност да одлучува по жалби поврзани со договори за набавки, вклучувајќи и концесии и договори за ЈПП.

Таа е независно тело кое одговара на собранието на Република Северна Македонија. Нејзините одлуки донесени од петте членови назначени од страна на Собранието се конечни и обврзувачки. Жалби во врска со тендерската документација, оценувањето и одлуката за доделување на договор се поднесуваат електронски. Сите одлуки автоматски се објавуваат на веб страницата на Државната комисија по жалби и се јавно достапни.

Жалбите по јавни набавки ги разгледува независно тело кое треба да ги исполни следните 6 критериуми:

- (1) не е вклучено во никаква форма во трансакциите за набавки или во процесите кои водат кон одлуки за доделување договори;
- (2) не наплаќа такси кои забрануваат пристап на засегнатите страни;
- (3) ги следи процесите за поднесување и решавање на жалби кои се јасно дефинирани и јавно достапни;
- (4) има овластување да го прекине процесот на набавка;
- (5) донесува одлуки во рокот определен во правилата/прописите; и
- (6) донесува одлуки кои се обврзувачки за секоја страна (без да се оневозможи последователен пристап до надворешни повисоки органи).

Во 2023 во Општина Аеродром има поднесено 6 жалби по јавни набавки. Од нив 4 жалби се одбиени поради поради неоснованост, а 2 жалби се усвоени.

Бидејќи жалбите по јавни набавки ги разгледува независно тело кое ги исполнува сите 6 критериуми со управувањето и транспарентноста на жалбите, оценката за оваа димензија е А.

СТОЛБ 6: Сметководствено евидентирање и известување

Столб 6 оценува како се води сметководствена евиденција во општината, дали се подготвуваат точни финансиски извештаи за извршување на буџетот и какви информации се содржани во годишните финансиски извештаи.

PI-28. Извештаи за буџетот во рамки на годината

Овој индикатор ги оценува податоците презентирани во кварталните извештаи за извршување на буџетот на општината (K1). Тој мери дали извештаите се конзистентни со класификацијата на буџетот преку кои општината ја следи успешноста на извршувањето на буџетот и доколку е потребно да преземе корективни мерки.

Индикаторот содржи три димензии и го применува методот на најслаба алка M1 (WL), каде што слабата успешност на една димензија ќе влијае на добрата успешност врз другите димензии на истиот индикатор. Вкупната оценка за индикаторот е најниската оценка дадена за некоја димензија, и онаму каде што некоја од другите димензии добива повисока оценка, се додава „+“ на оценката за индикаторот. За целите на ова оценување опфатени се две димензии. Проценката е направена за последната фискална година, односно 2023.

Индикатор/Димензија	Оценка
28. Извештаи за буџетот во рамки на годината M1 (WL)	B
28.1 Покриеност и споредливост на извештаите	B
28.2 Време и точност на извештаите за буџетот во рамки на годината	B

28.1. Покриеност и споредливост на извештаите

Димензијата оценува дали информациите во Кварталниот извештај за извршување на буџетот (К1) овозможуваат директна споредба со првично одобриениот буџет на општината.

Согласно Закон за финансирање на ЕЛС¹³, општината има обврска да достави квартални извештаи (К1) со образложение за извршување на буџетот во рок од еден месец по завршување на кварталот до Советот на општината и Министерство за финансии. Формата и содржината на извештаите ја пропишува Министерот за финансии¹⁴. Во К1 образецот се внесуваат податоците за вкупните тековно-оперативни и капиталните приходи и расходи, за претходните три месеци за кои се однесува извештајниот период согласно со економската класификација на приходи и расходи по сметки и збирно.

За оценување на оваа димензија беа разгледани Кварталните извештаи на Општина Аеродром за 2023 година. Од приложената документација се утврди дека податоците за извршувањето на буџетот се презентираат на исто ниво на расчленување како и буџетот, а податоците се споредуваат со последно усвоениот буџет на општината, **а не со првично планираниот, затоа оценката за оваа димензија е В.**

28.2. Време и точност на извештаите за буџетот во рамки на годината

Во рамките на оваа димензија се прави проценка дали кварталните извештаи се доставени навремено до Министерство за финансии и Советот на општината и дали со нив е доставено образложение со спроведена анализа за извршувањето на буџетските приходи и расходи.

За оваа димензија предмет на оценување беа Кварталните извештаи за 2023 година. Од разгледаната документација се утврди дека тие навремено се доставуваат до Министерство за финансии и до Советот на општината.

Кварталните извештаи заедно со заклучоците за усвојување од страна на Советот на општината се објавуваат на web страната на општината.¹⁵

Во Општина Аеродром извештаите за извршување на буџетот се подготвуваат на квартално ниво и роковите за изготвување и доставување се целосно запазени, но писмено образложение за извршувањето на буџетот не се подготвува и оттаму оценката е В.

¹³ https://finance.gov.mk/wp-content/uploads/2009/02/4_05_2011.pdf

¹⁴ <https://finance.gov.mk/wp-content/uploads/2009/04/K1.pdf>

¹⁵ <http://aerodrom.gov.mk/page/budget>

PI-29. Годишни финансиски извештаи

Овој индикатор оценува дали годишните финансиски извештаи на општината се целосни, навремени и во согласност со општоприфатените сметководствени принципи и стандарди и дали се поднесени до надворешна ревизија.

Презентираните податоци за реализираните приходи и расходи треба да бидат споредени со првично планираните износи во буџетот на општината.

Овој индикатор содржи три димензии и го применува методот на најслаба алка M1 (WL), каде што слабата успешност на една димензија ќе влијае на добрата успешност врз другите димензии на истиот индикатор, но за целите на ова оценување опфаќа само една димензија.

29.1. Сеопфатност на годишните финансиски извештаи

Оваа димензија оценува дали годишните финансиски извештаи содржат анализа која обезбедува споредба на реализацијата со првично одобриениот буџет.

Тие треба да бидат поткрепени со целосни информации за приходите, расходите, средствата, обврските, гаранциите и долгорочните обврски.

Согласно Закон за финансирање на ЕЛС¹⁶, Советот на општината усвојува годишен извештај кој ги содржи следните податоци:

-Годишната сметка;

-Извештај за средствата, побарувањата, обврските и изворите на средства и нивната вредност;

-Извештај за реализацијата на инвестиционите програми, наменските, капиталните и блок дотации и дотациите за делегирани надлежности; и

-Извештај од одговорниот сметководител со кој ја потврдува точноста и веродостојноста на годишната сметка.

Годишната сметка, која е составен дел од годишниот извештај ги содржи сите елементи што го содржи консолидираниот буџет на општината искажани како планирани и остварени приходи и расходи.

За оценка на оваа димензија беа разгледани Одлуката за завршната сметка на буџетот на Општина Аеродром за 2023 година донесена од страна на Советот на општината.

Дополнителни извештаи кои беа разгледани со завршната сметка се Годишниот финансиски извештај на општината за 2023 со податоци за планиран и реализиран износ на буџетските расходи и приходи, Годишен извештај за буџетска резерва и Годишен извештај за блок дотации.

Од приложената документација констатирано е дека Годишниот финансиски извештај содржи целосни информации за приходите и расходите расчленети по економска и програмска класификација и готовинските салда, но податоците се споредуваат со последно усвоениот буџет на општината.

¹⁶ <https://finance.gov.mk/wp-content/uploads/2009/02/Zakon-za-finansiranje-na-ELS-br.61-04.pdf>

Согласно Закон за сметководство на буџетите и буџетските корисници¹⁷, општината е должна завршните сметки да ги достават до Регистарот на годишните сметки при Централниот регистар и до Државниот завод за ревизија до крајот на месец февруари наредната година и да ги објави на својата веб страница.

За ова мерење беа разгледани пропратните писма за достава на завршните сметки на надлежните институции (Централен регистар, Државен завод за ревизија и Управа за јавни приходи) и беше констатирано дека истите се доставени во законски утврдениот рок. Општина Аеродром завршните сметки ги објавува на својата веб страница.¹⁸

Општина Аеродром подготвува Годишен финансиски извештај кој содржи податоци за приходите, расходите и готовинските салда, но поради тоа што податоците се споредуваат со последно усвоениот буџет, а не со првично одобриениот буџет, оттаму оценката за оваа димензија е В.

Индикатор/Димензија	Оценка
PI-29. Годишни финансиски извештаи M1 (WL)	В
29.1 Целосност на годишните финансиски извештаи	В

¹⁷ Закон за сметководство на буџетите и буџетските корисници, „Службен весник на Република Македонија“ бр. 61/02, 98/02, 81/05, 24/11, 145/15, 170/17 и 122/21

¹⁸ <http://aerodrom.gov.mk/page/budget>

Анекс 1: Временска рамка за спроведување на акциски план на мерки за подобрување

Мерка за подобрување	Временска рамка	Одговорен субјект
Планирањето на буџетските ставки по програми и вид на приход и расход да биде врз основа на реални проценки, односно да не се планираат ставки во буџетот кои нема да бидат реализирани.	1 година	Градоначалник/Сектор за финансиски прашања
Да се прави редовно порамнување со доверителите на годишно ниво, односно на крајот на годината да се доставуваат ИОС-Износ на отворени ставки до сите доверители.	1 година	Градоначалник/Сектор за финансиски прашања
При подготовка на буџетот да се подготвуваат и буџети за наредните 2 години со среднорочни проценки, со помош на алатката за повеќегодишно буџетирање понудена од Проектот на УСАИД.	1 година	Градоначалник/Сектор за финансиски прашања
Кварталните извештаи К1 да се подготвуваат со писмено образложение во кое ќе се прави споредба на реализираните приходи и расходи и со првично планираните износи во буџетот, а не само со последно важечкиот буџет.	1 година	Градоначалник/Сектор за финансиски прашања
Реализираните приходи и расходи да се споредуваат и со првично планираните износи во буџетот, а не само со последно важечкиот буџет.	1 година	Градоначалник/Сектор за финансиски прашања

Анекс 2: Пресметки за Р1-1, Р1-2 и Р1-3

Табела 1 - Фискални години за оценување

Година 1 =	2021
Година 2 =	2022
Година 3 =	2023

Табела 2-Расходи според надлежности/програми (КОНСОЛОДИРАН БУЏЕТ)						
Податоци за година =	2021					
Надлежност/Програма	буџет (почетен буџет)	реализација	прилагоден буџет	отстапување	апсолутно отстапување	процент
A-Совет на општината	69,664,000	61,173,537	54,382,976.3	6,790,560.7	6,790,560.7	12.5%
D-Градоначалник	6,419,000	3,188,188	5,010,971.6	-1,822,783.6	1,822,783.6	36.4%
E-Општинска администрација	146,790,000	92,150,171	114,591,138.8	-22,440,967.8	22,440,967.8	19.6%
F-Урбанистичко планирање	67,776,000	10,508,280	52,909,115.2	-42,400,835.2	42,400,835.2	80.1%
G-Локален економски развој	2,786,000	7,698,288	2,174,881.9	5,523,406.1	5,523,406.1	254.0%
J-Комунални активности	268,408,000	257,228,034	209,531,837.3	47,696,196.7	47,696,196.7	22.8%
K-Култура	150,000	0	117,097.0	-117,097.0	117,097.0	100.0%
L-Спорт и рекреација	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
M-Развојни програми	120,250,000	52,225,395	93,872,773.7	-41,647,378.7	41,647,378.7	44.4%
N-Образование	380,958,000	349,234,438	297,393,630.9	51,840,807.1	51,840,807.1	17.4%
R-Заштита на животната средина и природата	29,950,000	16,678,058	23,380,370.7	-6,702,312.7	6,702,312.7	28.7%
T-Унапредување на здравствената грижа	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
V-Социјална заштита и заштита на децата	257,350,000	204,261,037	200,899,445.3	3,361,591.7	3,361,591.7	1.7%
NJ-Противпожарна заштита	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Ц-Заштита и спасување	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
DZ-Родова еднаквост	104,000	0	81,187.3	-81,187.3	81,187.3	100.0%
			0.0	0.0	0.0	0.0%
			0.0	0.0	0.0	0.0%
			0.0	0.0	0.0	0.0%
			0.0	0.0	0.0	0.0%
(= збир на остатокот)			0.0	0.0	0.0	0.0%
распределени расходи	1,350,605,000	1,054,345,426	1,054,345,426.0	0.0	230,425,124.6	
камати						
непредвидени трошоци (резерви и недефинирани трошоци)	7,000,000	854,856				
вкупен расход	1,357,605,000	1,055,200,282				
вкупна реализација на расходите (P1-1)						77.7%
отстапување во составот на реализацијата на расходите (P1-2)						21.9%
уделот на непредвидени расходи во буџетот						0.1%

Табела 3- Расходи според надлежности/програми (КОНСОЛОДИРАН БУЏЕТ)						
Податоци за година =	2022					
Надлежност/Програма	буџет (почетен буџет)	реализација	прилагоден буџет	отстапување	апсолутно отстапување	процент
A-Совет на општината	28,674,000.00	25,352,717.00	25,189,336.5	163,380.5	163,380.5	1%
D-Градоначалник	7,517,000.00	3,545,955.00	6,603,482.0	-3,057,527.0	3,057,527.0	46%
E-Општинска администрација	154,720,000.00	108,663,325.00	135,917,352.0	-27,254,027.0	27,254,027.0	20%
F-Урбанистичко планирање	109,675,000.00	54,114,656.00	96,346,532.9	-42,231,876.9	42,231,876.9	44%
G-Локален економски развој	34,297,000.00	10,268,499.00	30,128,990.6	-19,860,491.6	19,860,491.6	66%
J-Комунални активности	193,017,000.00	195,265,984.00	169,560,234.8	25,705,749.2	25,705,749.2	15%
K-Култура	5,120,000.00	4,910,000.00	4,497,782.1	412,217.9	412,217.9	9%
L-Спорт и рекреација	39,000,000.00	38,480,000.00	34,260,449.4	4,219,550.6	4,219,550.6	12%
M-Развојни програми	68,750,000.00	74,628,577.00	60,395,022.9	14,233,554.1	14,233,554.1	24%
N-Образование	398,458,000.00	379,560,279.00	350,034,618.8	29,525,660.2	29,525,660.2	8%
R-Заштита на животната средина и природата	11,720,000.00	6,779,125.00	10,295,704.3	-3,516,579.3	3,516,579.3	34%
T-Унапредување на здравствената грижа	0.00	0.00	0.0	0.0	0.0	0%
V-Социјална заштита и заштита на децата	220,137,000.00	216,771,775.00	193,384,424.2	23,387,350.8	23,387,350.8	12%
NJ-Противпожарна заштита	0.00	0.00	0.0	0.0	0.0	0%
Ц-Заштита и спасување	0.00	47,554.00	0.0	47,554.0	47,554.0	0%
DZ-Родова еднаквост	2,020,000.00	0.00	1,774,515.6	-1,774,515.6	1,774,515.6	100%
			0.0	0.0	0.0	0%
			0.0	0.0	0.0	0%
			0.0	0.0	0.0	0%
			0.0	0.0	0.0	0%
(= збир на остаток)			0.0	0.0	0.0	0%
распределени расходи камати	1,273,105,000.00	1,118,388,446.00	1,118,388,446.0	0.0	195,390,034.6	
непредвидени трошоци (резерви и недефинирани трошоци)	6,000,000.00	960,145.00				
вкупен расход	1,279,105,000.00	1,119,348,591.00				
вкупна реализација на расходите (P1-1)						87.5%
отстапување во составот на реализацијата на расходите (P1-2)						17.5%
уделот на непредвидени расходи во буџетот						0.1%

Табела 4-Расходи според надлежности/програми (КОНСОЛОДИРАН БУЏЕТ)						
Податоци за година =	2023					
Надлежност/Програма	буџет (почетен буџет)	реализација	прилагоден буџет	отстапување	апсолутно отстапување	процент
A-Совет на општината	24,680,000	17,263,803	16,112,968.5	1,150,834.5	1,150,834.5	7.14%
D-Градоначалник	5,809,000	4,422,627	3,792,554.1	630,072.9	630,072.9	16.61%
E-Општинска администрација	138,487,000	113,364,356	90,414,775.9	22,949,580.1	22,949,580.1	25.38%
F-Урбанистичко планирање	124,835,000	19,207,735	81,501,718.9	-62,293,983.9	62,293,983.9	76.43%
G-Локален економски развој	15,537,000	13,475,249	10,143,727.4	3,331,521.6	3,331,521.6	32.84%
J-Комунални активности	179,879,000	114,126,364	117,438,600.5	-3,312,236.5	3,312,236.5	2.82%
K-Култура	4,810,000	1,852,222	3,140,331.4	-1,288,109.4	1,288,109.4	41.02%
L-Спорт и рекреација	40,050,000	30,500,000	26,147,665.7	4,352,334.3	4,352,334.3	16.65%
M-Развојни програми	264,200,000	0	172,489,719.5	-172,489,719.5	172,489,719.5	100.00%
N-Образование	427,496,000	427,744,705	279,101,684.9	148,643,020.1	148,643,020.1	53.26%
R-Заштита на животната средина и природата	13,950,000	4,280,620	9,107,613.9	-4,826,993.9	4,826,993.9	53.00%
T-Унапредување на здравствената грижа	0	0	0.0	0.0	0.0	0.00%
V-Социјална заштита и заштита на децата	268,282,000	239,299,602	175,154,757.5	64,144,844.5	64,144,844.5	36.62%
NJ-Противпожарна заштита	0	0	0.0	0.0	0.0	0.00%
Ц-Заштита и спасување	420,000	295,000	274,207.7	20,792.3	20,792.3	7.58%
DZ-Родова еднаквост	1,550,000	0	1,011,957.1	-1,011,957.1	1011957.098	100.00%
			0.0	0.0	0	0.00%
			0.0	0.0	0	0.00%
			0.0	0.0	0	0.00%
			0.0	0.0	0.0	0.00%
(= збир на остатокот)			0.0	0.0	0.0	0.00%
распределени расходи камати	1,509,985,000	985,832,283	985,832,283.0	0.0	490,446,000.7	
непредвидени трошоци (резерви и недефинирани трошоци)	4,500,000	1,618,469				
вкупен расход	1,514,485,000	987,450,752				
вкупна реализација на расходите (P1-1)						65.2%
отстапување во составот на реализацијата на расходите (P1-2)						49.7%
уделот на непредвидени расходи во буџетот						0.1%

Табела 5 - Матрица на резултати (PI-1.1, PI-2.1.PI-2.3)			
година	за PI-1.1	за PI-2.1	за PI-2.3
	реализација на вкупни расходи	отстапување на составот на расходите	уделот на непредвидени трошоци во буџетот
2021	77.7%	21.9%	0.1%
2022	87.5%	17.5%	
2023	65.2%	49.7%	

Пресметки за расходи според економска класификација PI-2.2

Табела 2-Расходи според економска класификација (КОНСОЛОДИРАН БУЏЕТ)						
Податоци за година =		2021				
Економска класификација	буџет (почетен буџет)	реализација	прилагоден буџет	отстапување	апсолутно отстапување	процент
Плати и бенефиции	475,100,000	456,909,665	370,885,278.7	86,024,386.3	86,024,386.3	23.2%
Добра и услуги	430,132,000	343,108,121	335,781,154.9	7,326,966.1	7,326,966.1	2.2%
Капитални расходи	379,319,000	195,374,924	296,114,150.8	-100,739,226.8	100,739,226.8	34.0%
Камата	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Субвенции	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Трансфери	66,054,000	58,952,716	51,564,841.5	7,387,874.5	7,387,874.5	14.3%
Социјални бенефиции	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Други трошоци			0.0	0.0	0.0	0.0%
Вкупен расход	1,350,605,000	1,054,345,426	1,054,345,426.0	0.0	201,478,453.6	
отстапување во составот на вкупните расходи	7,000,000	854,856				19.1%

Табела 3-Расходи според економска класификација (КОНСОЛОДИРАН БУЏЕТ)						
Податоци за година =		2022				
Економска класификација	буџет (почетен буџет)	реализација	прилагоден буџет	отстапување	апсолутно отстапување	процент
Плати и бенефиции	496,240,000	489,147,584	435,933,471.7	53,214,112.3	53,214,112.3	12.2%
Добра и услуги	440,994,000	373,088,110	387,401,349.0	-14,313,239.0	14,313,239.0	3.7%
Капитални расходи	260,831,000	167,179,262	229,133,006.9	-61,953,744.9	61,953,744.9	27.0%
Камата	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Субвенции	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Трансфери	75,040,000	88,973,490	65,920,618.5	23,052,871.5	23,052,871.5	35.0%
Социјални бенефиции			0.0	0.0	0.0	0.0%
Други трошоци			0.0	0.0	0.0	0.0%
Вкупен расход	1,273,105,000	1,118,388,446	1,118,388,446.0	0.0	152,533,967.7	
отстапување во составот на вкупните расходи	6,000,000	960,145				13.6%

Табела 4-Расходи според економска класификација (КОНСОЛОДИРАН БУЏЕТ)

Податоци за година =						
2023						
Економска класификација	буџет (почетен буџет)	реализација	прилагоден буџет	отстапување	апсолутно отстапување	процент
Плати и бенефиции	572,340,000	602,866,577	373,666,790.6	229,199,786.4	229,199,786.4	61.3%
Добра и услуги	355,616,000	239,049,509	232,172,990.6	6,876,518.4	6,876,518.4	3.0%
Капитални расходи	461,832,000	64,508,018	301,518,819.7	-237,010,801.7	237,010,801.7	78.6%
Камата	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Субвенции	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Трансфери	120,197,000	79,408,179	78,473,682.1	934,496.9	934,496.9	1.2%
Социјални бенефиции	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Други трошоци	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Вкупен расход	1,509,985,000	985,832,283	985,832,283.0	0.0	474,021,603.3	
отстапување во составот на вкупните расходи	4,500,000	1,618,469				48.1%

Табела 5 - Матрица на резултати за PI-2.2

година	отстапување на составот на вкупните расходи
2021	19.1%
2022	13.6%
2023	48.1%

Пресметки за реализација на приходи PI-3.1 и PI-3.2

T+A200:G230аБела 2- Приходи според економска класификација (КОНСОЛОДИРАН БУЏЕТ)						
Податоци за година =	2021					
Економска класификација	буџет (почетен буџет)	реализација	прилагоден буџет	отстапување	апсолутно отстапување	процент
Даночни приходи						
Даноци на доход, добивка и капитални добивки	15,560,000	20,300,677	14,508,595.6	5,792,081.4	5,792,081.4	39.9%
Даноци на имот	88,810,000	114,471,946	82,809,021.6	31,662,924.4	31,662,924.4	38.2%
Даноци на специфични услуги	336,460,000	307,364,122	313,725,069.3	-6,360,947.3	6,360,947.3	2.0%
Такси на користење или дозволи за вршење на дејност	200,000	49,432	186,485.8	-137,053.8	137,053.8	73.5%
Други даноци	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Неданочни приходи						
Неданочни приходи	87,833,000	39,991,812	81,898,038.4	-41,906,226.4	41,906,226.4	51.2%
Трансфери и донации						
Капитални и тековни донации	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Донации од странство	20,286,000	32,423,801	18,915,255.2	13,508,545.8	13,508,545.8	71.4%
Трансфери од други нивоа на власт	445,033,000	442,856,694	414,961,685.6	27,895,008.4	27,895,008.4	6.7%
Други приходи						
Приходи од продажба на капитални средства	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Приходи од продажба на земјиште и нематеријални вложувања	38,160,000	5,127,159	35,581,491.5	-30,454,332.5	30,454,332.5	85.6%
			0.0	0.0	0.0	0.0%
Продажба на хартии од вредност	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
			0.0	0.0	0.0	0.0%
Вкупен приход	1,032,342,000	962,585,643	962,585,643.0	0.0	157,717,120.0	
отстапување на вкупни приходи						93.2%
отстапување во составот на приходите	325,263,000	119,915,606				16.4%

Табела 3- Приходи според економска класификација (КОНСОЛОДИРАН БУЏЕТ)						
Податоци за година =	2022					
Економска област	буџет (почетен буџет)	реализација	прилагоден буџет	отстапување	апсолутно отстапување	процент
Даночни приходи						
Даноци на доход, добивка и капитални добивки	18,300,000	26,592,200	16,268,223.9	10,323,976.1	10,323,976.1	63.5%
Даноци на имот	95,500,000	136,841,860	84,897,015.4	51,944,844.6	51,944,844.6	61.2%
Даноци на специфични услуги	342,850,000	221,351,482	304,784,730.0	-83,433,248.0	83,433,248.0	27.4%
Такси на користење или дозволи за вршење на дејност	50,000	117,207	44,448.7	72,758.3	72,758.3	163.7%
Други даноци	0		0.0	0.0	0.0	0.0%
Неданочни приходи						
Неданочни приходи	85,356,000	50,344,633	75,879,263.3	-25,534,630.3	25,534,630.3	33.7%
Трансфери и донации						
Капитални и тековни донации	0	2,459,800	0.0	2,459,800.0	2,459,800.0	0.0%
Донации од странство	52,385,000	2,306,707	46,568,902.1	-44,262,195.1	44,262,195.1	95.0%
Трансфери од други нивоа на власт	446,078,000	482,453,245	396,551,736.3	85,901,508.7	85,901,508.7	21.7%
Други приходи						
Приходи од продажба на капитални средства	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Приходи од продажба на земјиште и нематеријални вложувања	2,750,000	4,971,864	2,444,678.5	2,527,185.5	2,527,185.5	103.4%
			0.0	0.0	0.0	0.0%
Продажба на хартии од вредност	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
			0.0	0.0	0.0	0.0%
Вкупен приход	1,043,269,000	927,438,998	927,438,998.0	0.0	306,460,146.7	
отстапување на вкупни приходи						88.9%
отстапување во составот на приходите	235,836,000	192,738,867				33.0%

Табела 4- Приходи според економска класификација (КОНСОЛОДИРАН БУЏЕТ)						
Податоци за година =	2023					
Економска област	буџет (почетен буџет)	реализација	прилагоден буџет	отстапување	апсолутно отстапување	процент
Даночни приходи						
Даноци на доход, добивка и капитални добивки	26,210,000	44,110,273	21,369,819.5	22,740,453.5	22,740,453.5	106.4%
Даноци на имот	118,000,000	117,129,265	96,209,031.0	20,920,234.0	20,920,234.0	21.7%
Даноци на специфични услуги	323,020,000	103,485,923	263,368,145.6	-159,882,222.6	159,882,222.6	60.7%
Такси на користење или дозволи за вршење на дејност	100,000	112,568	81,533.1	31,034.9	31,034.9	38.1%
Други даноци	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Неданочни приходи						
Неданочни приходи	84,844,000	59,804,710	69,175,923.9	-9,371,213.9	9,371,213.9	13.5%
Трансфери и донации						
Капитални и тековни донации	2,460,000	800,000	2,005,713.7	-1,205,713.7	1,205,713.7	60.1%
Донации од странство	27,922,000	11,505,238	22,765,665.8	-11,260,427.8	11,260,427.8	49.5%
Трансфери од други нивоа на власт	556,759,000	589,060,885	453,942,744.7	135,118,140.3	135,118,140.3	29.8%
Други приходи						
Приходи од продажба на капитални средства	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
Приходи од продажба на земјиште и недвижни имотни средства	5,160,000	7,116,822	4,207,106.8	2,909,715.2	2,909,715.2	69.2%
Продажба на хартии од вредност	0	0	0.0	0.0	0.0	0.0%
			0.0	0.0	0.0	0.0%
Вкупен приход	1,144,475,000	933,125,684	933,125,684.0	0.0	363,439,156.0	
отстапување на вкупни приходи						81.5%
отстапување во составот на приходите	40,010,000	54,325,068				38.9%

Табела 5 - Матрица на резултати		
	за PI-3.1	за PI-3.2
година	отстапување на вкупни приходи	отстапување во составот на приходите
2021	93.2%	16.4%
2022	88.9%	33.0%
2023	81.5%	38.9%

Анекс 3: Извори на информации користени за извлекување на докази за оценување на секој од индикаторите

Индикатор/Димезија	Извори на податоци
1. Вкупна реализација на расходите	Првични одобрени буџети за 2021, 2022, 2023. Завршни сметки за 2021, 2022, 2023
2. Реализација на составот на расходи	
2.1 Реализација на составот на расходи според главна функција или сектор	Првични одобрени буџети за 2021, 2022, 2023. Завршни сметки за 2021, 2022, 2023
2.2 Реализација на составот на расходите според економски вид	
2.3 Расход од резервите за непредвидени ситуации (буџетски резерви)	
3. Реализација на приходи	
3.1 Реализација на вкупни приходи од сопствени извори	Првични одобрени буџети за 2021, 2022, 2023. Завршни сметки за 2021, 2022, 2023
3.2 Реализација на составот на приходи од сопствени извори	
5. Буџетска документација	Годишен буџет за 2023
12. Управување со јавни средства	
12.2 Следење на основни средства и имоти (нефинансиско средство)	Воспоставена пракса во општината
12.3 Транспарентност на отуѓувањето на средствата	
13. Управување со долгот	
13.1 Евидентирање, известување и управување со долг и гаранции	ЕСПЕО од 01.01.2023 год. до 31.12.2023 година
14. Макроекономско и фискално предвидување	
14.3 Среднорочни буџетски проценки на приходи и расходи	Воспоставена пракса во општината
17.Процес за подготовка на буџет	
17.1 Буџетски календар (управување со процесот за подготовка на буџет)	Буџетски календар за 2023
19. Даночна администрација	
19.2 Регистар на данок на имот и проценка на вредноста	N/A
19.4 Следење на даночните долгови (данок на имот, промет, наследство и подарок)	N/A

20. Сметководствено евидентирање за приходи	
20.1 Информации за наплати на приходи	Извештај од трезор (e-trezor.finance.gov.mk/) за реализирани приходи за 2023 година
23. Контроли на платен список	
23.2 Управување со промените на платниот список	Воспоставена пракса во општината
24. Набавки	
24.1 Спроведување и следење на набавки	https://www.bjn.gov.mk/wp-content/uploads/2019/05/ZJN_Sluzben-vesnik_24-2018-od-01.02.2019.pdf
24.2 Методи на набавки	https://www.e-nabavki.gov.mk/PublicAccess/home.aspx#/evidences/2
24.4 Управување и транспарентност на жалби по јавни набавки	https://dkzjn.mk/
28. Извештаи за буџетот во рамки на годината	
28.1 Покриеност и споредливост на извештаите	http://aerodrom.gov.mk/page/budget
28.2 Време и точност на извештаите за буџетот во рамки на годината	
29. Годишни финансиски извештаи	
29.1 Целосност на годишните финансиски извешта	http://aerodrom.gov.mk/page/budget

Анекс 4: Табела за конверзија на оценките за индикаторот со примена на методот на просек M2 (AV)

Резултати за димензиите				Резултати за димензиите				Вкупен резултат M2 (AV)
Индикатори со 2 димензии				Индикатори со 4 димензии				
D	D		D	D	D	D	D	D
D	C		D+	D	D	D	C	D
D	B		C	D	D	D	B	D+
D	A		C+	D	D	D	A	D+
C	C		C	D	D	C	C	D+
C	B		C+	D	D	C	B	D+
C	A		B	D	D	C	A	C
B	B		B	D	D	B	B	C
B	A		B+	D	D	B	A	C+
A	A		A	D	D	A	A	C+
Индикатори со 3 димензии				D	C	C	C	D+
D	D	D	D	D	C	C	B	C
D	D	C	D+	D	C	C	A	C+
D	D	B	D+	D	C	B	B	C+
D	D	A	C	D	C	B	A	C+
D	C	C	D+	D	C	A	A	B
D	C	B	C	D	B	B	B	C+
D	C	A	C+	D	B	B	A	B
D	B	B	C+	D	B	A	A	B
D	B	A	B	D	A	A	A	B+
D	A	A	B	C	C	C	C	C
C	C	C	C	C	C	C	B	C+
C	C	B	C+	C	C	C	A	C+
C	C	A	B	C	C	B	B	C+
C	B	B	B	C	C	B	A	B
C	B	A	B	C	C	A	A	B
C	A	A	B+	C	B	B	B	B
B	B	B	B	C	B	B	A	B
B	B	A	B+	C	B	A	A	B+
B	A	A	A	C	A	A	A	B+
A	A	A	A	B	B	B	B	B
Забелешка: Оценките за димензијата може се пресметаат по кој било редослед. За собирањето се важни само износите на секоја оценка. Последната колона од десно се однесува на просекот.				B	B	B	A	B+
				B	B	A	A	B+
				B	A	A	A	A
				A	A	A	A	A